

«Боже, це мій страшний сон. У нас, Стрийський район, Львівська область вони з'явилися під час пандемії коронавірусу. Ми із свекрухою якраз були вдома на карантині, коли наша городина дивним чином почала зникати. Тоді й побачили, що це ті слимаки. Збирали їх вручну щовечора і щоранку. Обсипали грядки спочатку народними засобами (яєчна шкаралупка, кукурудзяне борошно), але слимакам усе було "до лампочки". Тому масово купували «Слімакс» і «Уліцид». Згодом, восени, переорали город пізніше, ніж зазвичай. Наступної весни превентивно обсипали грядки «Слімаксом». Тепер вони є, але не так масово. Знищуємо, обсипаємо «Слімаксом».

То як же сталося, що із беззахисного на перший погляд слимака він перетворився на загрозу Європі, ставши жахом городників, фермерів, озеленювачів та екологів. Чому саме він чинить негативний вплив на економіку, екологію, здоров'я та соціальну систему багатьох країн, які зазнають чималих збитків через знищення врожаїв і не мають поки що дієвих інструментів боротьби з цим супермонстром.

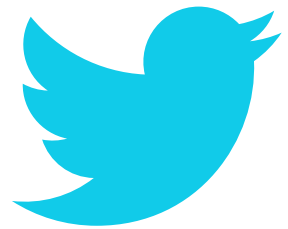
Спробуємо розібратись. Але спершу про назви. На сьогодні вважається поганим тоном давати назви з географічною складовою (колорадський жук, тарган прусак, іспанський слимак), оскільки це може й не відповідати дійсності, й накладати негативний відбиток на мешканців певного регіону. Та й «іспанське» походження рудого слимака, швидше за все, до цього виду не зовсім підходить. Ось як пояснює Ігор Балашов:

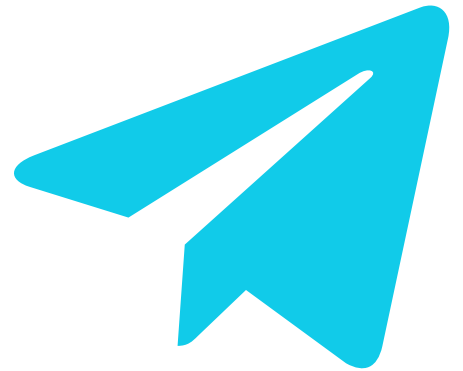
«Вид з'явився з півдня Західної Європи, імовірно, середземноморське узбережжя Франції та західні передгір'я Альп, можливо трохи й північні передгір'я у Швейцарії та на південному заході Німеччини, але точніше з'ясувати складно через подальше розселення. Скоріше за все він походить не з Іспанії, тобто він радше французький слимак, ніж іспанський».

Очевидиця - Ріта Кіндлерова, перекладачка:

«Чехія - там цей жах вже як мінімум 20 років. З'їдають усе. До минулого року спрацьовував метод: традиційну бляшанку (металева - відрізати обидва кінці) посадити в таке коло розсаду (огірки, помідори, всі види гарбузів, соняшник, часом навіть молоді квіти), коли вирости великі листки, бляшанку забрала. Спробувала інші методи (пиво, сіль, перець, яєчна шкаралупка) - ніякого ефекту. На жаль, цього року навіть бляшанки не спрацювали - все з'їли.

В Чехії майже всі використовують Ferramol, що має бути екологічним і не шкодить іншим тваринам, а я ні, все-таки боюсь - мені здається, що це можуть з'їдати їжаки. Багато людей збирають слимаків під вечір і викидають далеко від городів та садків, інші їх ріжуть ножицями (я не можу, все-таки вони живі істоти) або збирають у відро з солоною водою й закривають, щоб вони там всі померли (теж таке не можу...). Фото колеги з ФБ Zahrada je naše hobby».

В Європі існує спеціальний список інвазивних видів, DAISIE, тож цей рудий слимак потрапив до сотні найгірших чужорідних видів. Це єдиний наземний червоногий молюск у списку...

Читайте також: **Гребля на Південному Бузі знищує нацпарк, а річка почала «цвісти»**

Знайомтесь офіційно

«Іспанський» слимак або по-науковому *Agion vulgaris* – це молюск класу червоногих, близький до равликів, але, на відміну від них, позбавлений черепашки і має м'яке голе тіло. Веде нічний спосіб життя, активніший у вологу погоду, після дощу.

В Україні існують «рідні» види слимаків, але їх не можна навіть порівнювати за катастрофічними наслідками з нашестям рудого іспанського слимака. «Іспанський» слимак відрізняється значно більшими розмірами – 6-10 і навіть 18 см у довжину, яскравим забарвленням, що варіює від жовтувато-сірого та коричнюватого до яскраво-оранжевого (більшість особин), а також дуже рельєфною поверхнею шкіри, що утворює чіткі та рельєфні зморшки. Неактивні та особини, що ховаються, скручуються у формі півкулі.

Очевидиця - Оксана Бут, фольклористка :

«В Польщі просто від них спасу не було – за вечір перерізали до сотні (лізли з лісу). Методи боротьби – увечері розставити миски з пивом, а як потемніє, десь о 22.00 з ліхтариком обійти й механічно секатором знищити. Найефективніше. Все, що пропонували в магазинах – не допомогло. Такий особистий важкий досвід».

Його визнають основним дефоліатором рослин, тобто «поїдачем зелені». Саме він завдає серйозної шкоди у садках, городах і сільському господарстві, що призводить до великих фінансових втрат. *Agion vulgaris* також передає патогени рослин, забруднює силос і може викликати проблеми зі здоров'ям у тварин. Він значно випереджає у розмноженні місцеві види слимаків і зменшує біорізноманіття. Пластичність цього виду до умов, – погоди, території, харчової бази та нечутливість до багатьох гербіцидів перетворює саме цей вид на найагресивніший із усієї слимакової популяції.

Очевидиця - Ольга Катреча, бізнесвумен:

«У Нідерландах вони з'їдають усі рослини на клумбі ще в зародку. У мене - з'їли за два дні куплені готові кущі жоржин разом із квітами. Знищую слимаків фізично - заглиблюю в землю відерця з пивом, молодняк заповзає на запах і тоне. Старі особини рідко попадають у пастку. До речі, на дешеве пиво вони лізли погано, на бельгійське з квітковими нотками лізуть краще».

Ще кілька фактів про цього рудого агресора:

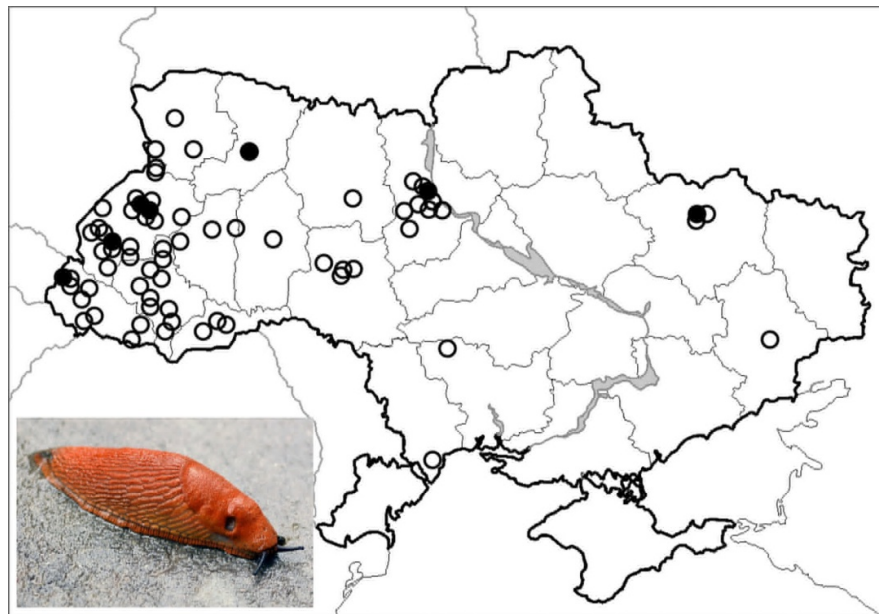
- Харчові вподобання: культурні рослини широкого спектру, може їсти цибулю й часник, плоди й зав'язь на деревах, гіркі та пряні трави, кущі та чагарники. Перегній та падаль теж входять до його раціону, присутній у них і канібалізм.
- *Arion vulgaris* є гермафродитом, тобто має як чоловічі, так і жіночі статеві органи. Це дозволяє йому легко розмножуватися, оскільки будь-які два індивіди можуть спарюватися. За один раз може відкласти більше 500 яєць, які переважно закопує в ґрунт на глибину до 10 см. Травень-червень - період активного вилуплення і росту цього слимака.
- *Arion vulgaris* має здатність до регенерації пошкоджених частин тіла. Ця здатність допомагає їм виживати після нападів хижаків або механічних ушкоджень.
- Один із найбільш вивчених на генетичному рівні видів. Завдяки цим дослідженням виділено два подібних види слимаків. Дослідження ДНК показали, що вони є різними видами, з різним географічним походженням та еволюційною історією. Виявилось, що *Arion vulgaris* набагато ширше розповсюджений у Європі, тоді як *Arion lusitanicus* обмежений Піренейським півостровом.
- Слимаки використовують для «спілкування» між собою хімічні сигнали, зокрема для пошуку партнерів для спарювання. Ці сигнали можуть міститися в слизу, який вони залишають позаду себе.

Очевидиця - Лілія Демидюк, письменниця, перекладачка:

«Німеччина. Руді слимаки їдять усе, повзають натовпами. Допомагає позбутися їх синя отрута. Кажуть, що можна «напоїти» слимаків пивом і потім знищити, а якщо нагодувати кукурудзяним борошном, то самі помруть».

Люблять вологі місця у затінку, звідти розповзаються по всьому городу».

Ігор Балашов, зоолог та співробітник Інституту зоології НАН України констатує, що ситуація із інвазією цього виду на нашу територію печальна. «Іспанський» слимак і справді найшкідливіший молюск Європи, походить із півдня Західної Європи, перша достовірна фіксація його в Україні була лише 2007 року на Львівщині, а картина яку бачимо на мапі - це те, що відбулося за лічені роки і **продовжується зараз**».

Карта поширення рудого слимака в Україні від Ігоря Балашова.

Що робити? Звикати...

Ніяких теорій змов. Науковець Ігор Балашов пояснює: «Розселення почалося саме зараз через зовнішні чинники. В процесі еволюції виникає багато видів, пристосованих до різноманітних умов, а потім коли умови змінюються, якийсь вид виявляється найбільш адаптивним для цих нових умов і починає розселятися, стає «успішним», хоча раніше він міг тисячами років бути на «другорядних ролях».

У нашому випадку є два основних фактори, які вплинули і сприяють саме цьому виду: потепління клімату та глобалізація у тому прояві, що люди вільно торгують живими культурними рослинами між багатьма регіонами, а цей вид виявився дуже добре пристосованим для мандрів із саджанцями рослин (переважно на стадії яйця). Також виявилось, що у наших широтах у цього виду мало природних ворогів, майже нікому він тут не смакує (людям, оригіналам від кулінарії, які їдять подібну живність - також,

НОВИНИ ПАРТНЕРІВ

РЕКЛАМА

- ред.), це ще один другорядний фактор, що йому сприяє».

Читайте також: **Кібербитва за врожай: як штучний інтелект змінює сільське господарство**

Серед факторів, які відрізняють рудого слимака від інших подібних видів – адаптивна пластичність (приспосовується до різноманітних умов середовища, включаючи різні рівні вологості, температури та типи ґрунтів), висока здатність до переміщення (слимаки можуть долати значні відстані в пошуках їжі й нових місць для проживання), феноменальний апетит (робить їх дуже ефективними конкурентами в боротьбі за ресурси) та витривалість до пестицидів (Agion vulgaris показав певну стійкість до деяких пестицидів, що робить контроль їхньої популяції складнішим завданням для фермерів, городників та садівників).

Але має цей пристосуванець із гарним апетитом і слабкі місця. Скажімо, низькі температури. Яйця молюска гинуть при температурах нижче -2°C. Чи означає це, що холодні зими з тривалими періодами температур нижче цієї точки можуть зменшити популяцію? Ігор Балашов:

«Насправді, окремі холодні зими його не зупинять, можуть виморозити багато, але все одно чимало слимаків залишиться, особливо в антропогенному ландшафті, в якихось підвалах, технічних будівлях тощо. Якби всі зими були дуже холодними, це, ймовірно, його зупинило б, але цього вже не буде».

Науковець радить звикати до цього шкідника. Він точно тепер буде з нами: «Справитися з цим видом глобально неможливо, тільки зменшувати його чисельність. Але в цьому нічого нового чи унікального теж немає, адже, наприклад, з колорадським жуком люди теж не справилися, хоча й навчилися стримувати».

"Іспанський" слимак. Фото: sverigesradio.se

Однак, поради є

Зменшити кількість радять народними способами – приманками, створенням загороджувальних бар'єрів біля рослин або хімічними засобами. Ось поради від Ігоря Балашова:

Природні вороги:

- У рудих слимаків дуже мало природних ворогів, відомо що їх можуть їсти їжаки, борсуки, дикі свині, чорні дрозди та великі жуки-туруни, але тварини їдять слимаків неохоче і тільки якщо немає нічого іншого, а жуки багато не з'їдять. У ЄС науковці дуже багато часу приділили намаганням розробити ефективний метод боротьби, бо цей вид слимаків справді дуже шкідливий, але нічого наразі не винайшли.

- Були програми з використання мікроскопічної нематоди *Phasmarhadditis hermarphrodita*, результат був невеликий. Також пропонували використовувати жуків-турунів, особливо *Sarabus nemoralis*, які справді непогано їх їдять, але якщо слимаків багато, то жуків потрібно ще більше.

Хімічні засоби:

- Непогані, але теж невеликі результати дає використання спеціальних препаратів на основі фосфату заліза (напр., Ferramol), це можна порекомендувати на крайній випадок.

- Є ще препарати на основі метальдегіду та уретанів, вони більш ефективні, але токсичні для людини та інших тварин, заборонені в ЄС і не рекомендуються.

Механічні способи:

- Найефективнішим методом, на жаль, залишається збір слимаків вручну і фізичне знищення. Бажано це робити весною чи в першій половині літа, поки вони невеликі і не відклали яйця. Для цього їх краще на щось приманювати, наприклад, на пиво.

- Також, щоб їх було менше, на ділянці не повинно бути захищених вологих місць,

вологої деревини, дров, дошок, різного сміття та мотлоху, все це збільшує площу потенційних сховищ і, відповідно, кількість слимаків.

Але все перелічене, на жаль, дає лише частковий тимчасовий результат, який навряд дозволить позбутися і зупинити слимака повністю, це явище, до якого доведеться звикати і підлаштовуватися.

Читайте також: **Куди бігти за сіллю, або Хто такі сусіди**

Рудий слимак. Фото: uzhhorod.info

Очевидиця – Мар’яна Рабченюк-Петриченко, журналістка: «У мене вони поїли швидко і майже все на городі. Посадила нову розсаду, обсіпавши грядки гранулами синьої отрути. Допомогло. Поки що. До речі, помідорів ці слимаки не чіпають».

То може, варто поцікавитися детальніше, чому ця пошесть не їсть помідорів? Може, тут сховане вирішення «проблеми «іспанського» слимака»? Ні. Ігор прокоментував так: «То просто пощастило, бо їсти помідори вони точно можуть. Можливо, просто не улюблене з усього асортименту».

Отож, мала руда істота може наробити чимало лиха, знищуючи такий важливий у лихі часи урожай. Залишається сподіватися, що методи боротьби будуть знайдені і ми навчимося контролювати цю пошесть.

Ярина Скуратівська, Київ; опубліковано у виданні УКРІНФОРМ

Читайте також:

- **Куди зникає державна земля і при чому тут "академіки Коломойського"**
- **Риба в усіх водоймах України може зникнути до 2050 року - Асоціація рибалок**
- **Президент НААН окреслив перспективи сільського господарства України**
- **ЄС скоротить використання пестицидів і стрімко нарощуватиме органічне фермерство**
- **Вбите рашистами Каховське море. Як знищення греблі Каховської ГЕС нашкодить українській екології**

[Share 1](#)

Читайте «Аргумент» в **Facebook** и **Twitter**

Если вы заметили ошибку, выделите ее мышкой и нажмите **Ctrl+Enter**.

Коментарі

ВІДЕО

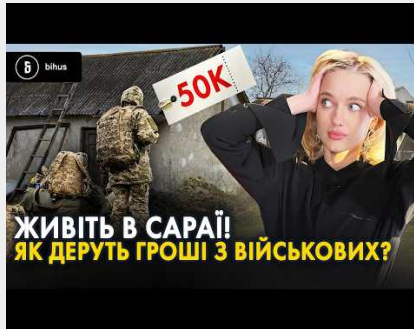
Про що не можна було жартувати в СРСР

HEAVY SHOT, VAMPIRE, NEMESIS: як «Баба Яга» б'є ок*пантів

Воюєш? Плати більше! 50к за оренду і космічні комісії: як виглядає ринок житла на фронті?

[Головна](#) [Про сайт](#) [Опитування](#)

© 2011 «АРГУМЕНТ»

Републікація матеріалів: для інтернет-видань обов'язковим є пряме гіперпосилання, для друкованих видань – за запитом через електронну пошту. **Посилання або гіперпосилання повинні бути розташовані при використанні тексту - на початку використовуваної інформації, при використанні графічної інформації - безпосередньо під об'єктом запозичення.** При републікації в електронних виданнях у кожному разі використання вставляти гіперпосилання на головну сторінку сайту argumentua.com та на сторінку розміщення відповідного матеріалу. За будь-якого використання матеріалів не допускається зміна оригінального тексту. Скорочення або перекомпонування частин матеріалу допускається, але тільки в тій мірі, якою це не призводить до спотворення його сенсу.

Редакція не несе відповідальності за достовірність рекламних оголошень, розміщених на сайті, а також за вміст веб-сайтів, на які дано гіперпосилання.

Контакт: uargumentum@gmail.com